

ظاهره رحیم پور ازغدی
دکتر، تاریخ فرهنگ و تمدن
اسلامی

مسئله حجاب در قرآن مطرح شده است

از این شماره در شهر بانو، استادان دانشگاه به پرسش های رایج بنا به اقتضا و شرایط روز و آنچه در فضای مجازی فراگیر می شود پاسخ می دهند.

+ آیا مسئله حجاب مستقیماً در آیات قرآن مطرح شده است؟

بله، آیاتی که به طور صریح اصل حجاب را برای زن ها واجب و لازم می دانند عبارت اند از آیه ۳۰ سوره «نور» و آیات ۵۹، ۵۳، ۳۳ و ۳۲ از سوره «احزاب».

+ آیا حجاب مانع مشارکت اجتماعی و اقتصادی بانوان است؟

در واقع، حدودی که اسلام برای پوشش زن تعیین کرده است موجب کرامت و احترام بیشتر او در جامعه است زیرا اثبات می کند بانوان بین حریم خانواده و اجتماع تمایز قائل اند و به آن احترام می گذارند. مهم تر این است که هر چند قرآن چهار چوب حجاب را تعیین کرده، قالب آن بر اساس مقتضیات زمان و مکان منعطف است و این انعطاف در رفع موانع مقطعی بسیار کارگشاست. تاریخ اسلام نیز از مواردی گزارش می کند که بانوان مسلمان ضمن رعایت پوشش قرآنی، در صحن عمومی جامعه و حتی میادین کارزار شرکت می کرده اند. نقل شده است پس از پیروزی امام علی (ع) در نبرد جمل، تعدادی از خانم هایی که لباس جنگ بر تن داشتند، همسر پیامبر (ص) را تا مدینه همراهی کردند.

+ از نظر روان شناسی و تحکیم بنیان خانواده، عفاف و حجاب چه تأثیری دارد؟

بر اساس تحقیقات روان شناسان، منحصر شدن کامیابی های جنسی به محیط خانه و همسران مشروع سبب تحکیم روابط افراد خانواده و برقراری صمیمیت کامل بین زوجین می شود. جورج کامینکسی می گوید: «عامل اصلی اختلاف زن و شوهرها در طلاق روابط نامشروع است. تعالیم اسلامی نیز به دنبال مختص شدن روابط صحیح در نهاد خانواده است. از این رو، حفظ پوشش و رعایت عفاف برای زنان و مردان موجب تقویت بنیان خانواده و جلوگیری از ابتذال و تباهی آنان است.

زهرا شوشتری
کارشناس حقوق

پاسخ به پرسش های حقوقی بانوان

لطفا پرسش های حقوقی خود را با ما در میان بگذارید. اجازه دهیم زندگی هایمان زیر سایه قانون شیرین باقی بماند.

- **اختلافات خانوادگی من و همسر من زیاد شده است. می خواهم به مشاوره قبل از طلاق بروم. البته حفظ زندگی هم اگر امکانش باشد برایم مهم است. چند جلسه در مشاوره قبل طلاق می توانم شرکت کنم و کدام مراکز در این باره از نظر حقوقی مشاوره می دهند؟**
- **برای رسیدن به بهترین و مؤثرترین راهکارهای حل معضلات زوجین، بهتر است قبل از هر تصمیمی از مشاوره استفاده شود. طبق قانون حمایت از خانواده، مراکز مشاوره خانواده در سراسر کشور ایجاد شده است و متقاضیان طلاق باید قبل از هر اقدامی ابتدا مشخصات خود را در سامانه تصمیم طلاق ثبت و نوبت مشاوره دریافت کنند. در این جلسات، ممکن است اختلافات جزئی فیصله یابد و سوء تفاهم ها برطرف شود.**
- **بعد از دو سال جدایی، می خواهم با همسرم آشتی کنم. آیا باید شرایط جدید و مهریه را بنویسیم یا می شود آنچه را در گذشته بوده است ترتیب اثر داد؟**

اگر منظور از جدایی طلاق است، در صورت بازگشت، هم می توان همان شرایط سابق را در نظر گرفت هم با شروط جدید زندگی دوباره را آغاز کرد اما اگر منظور از جدایی طلاق نیست و صرفاً مدت دو سال است که به واسطه مشکلات از یکدیگر دور بوده اید، بازگشت شما با همان شرایط سابق خواهد بود. البته قابل ذکر است که می توان درباره افزودن یا کاستن از شرایط قبل نیز که در سند ازدواج بوده است اقدام کرد.

- **یکی از بستگان نزدیک با ایجاد اختلاف بین من و همسر من قصد ایجاد مشکل دارد. راهنمایی بفرمایید چطور می توانم از ایشان شکایت کنم.**
- **ابتدا پیشنهاد می شود رابطه با افراد سمی اطراف خود را قطع کنید و با صراحت درباره نظراتان با آن ها گفت و گو کنید و اجازه دخالت را بگیرید. این را در نظر داشته باشید که امکان طرح شکواییه به واسطه ایجاد اختلاف وجود ندارد. البته در صورتی که در گفتمان فرد مذکور کلماتی به کار رفته باشد که گویای توهین یا افترا و... باشد، می توان به شکایت کیفری اقدام کرد.**

- **تجویز دارو از سوی یک دکتر باعث سقط جنین شده است اما این دکتر زیر بار نمی رود. چطور می توانم ادعایم را ثابت کنم؟**
- **باید به دادرسی ویژه امور پزشکی، دادرسی عمومی یا دادرسی انتظامی مراجعه و شکایت خود را ثبت کنید تا با ارجاع به پزشکی قانونی و تحقیقات، پرونده بررسی شود و در صورت قصور پزشک، رسیدگی لازم صورت گیرد.**

شهر بانو

۲۳ شهریور
۳ مرداد ۱۴۰۱
۲۵ دی‌الهی ۱۴۴۳ شماره ۳۷۲۰

گوهرشاد نامی که در تاریخ باقی ماند

گوهرشاد بیگم دختر امیر غیاث الدین، رئیس قبیله ترخانیان، بود که در سال ۷۸۰ هجری قمری دیده به جهان گشود. دست سرنوشت چنان رقم زد که دخت امیر غیاث الدین به همسری پسر تیمور، شاه رخ میرزا، درآمد و مقام و منصب همسر، دست وی را برای انجام فعالیت های فرهنگی و سیاسی باز بگذارد. او در مقام همسری شاه رخ، مشاوره امین در امور عمرانی و سیاسی نیز بود به طوری که بسیاری از بناهای باشکوه تیموری با کوشش این بانوی فاضل ساخته شد. گوهرشاد آغا دستور داد کتابخانه ای بسازند حاوی ۳۲ هزار نسخه کتاب با ۴۳ زبان مختلف. از میان کتب کتابخانه، هزار نسخه آن خطی مصور بود. او هزینه های کتابخانه را از دارایی خود می پرداخت.

مسجد جامع و خانقاه شهر هرات از شاهکارهای معماری تیموری به شمار می رود که به امر وی ساخته شد. در مشهد نیز دو رواق دارالحفاظ و دارالسیاده به دستور گوهرشاد بیگم ساخته شد. از مشهورترین بناهای برجای مانده مزین به نام گوهرشاد آغا در خراسان، مسجد گوهرشاد در حرم امام رضا (ع) است. گویند چون دستور ساخت مسجد داده شد، بانو فرمود معماران و هنرمندانی در این بنا مشغول به کار شوند که عابد باشند. روز را با روزه بگذرانند و شب را به نماز شب سپری کنند. نقش گوهرشاد آغا در امور سیاسی درخور توجه است زیرا شاه رخ میرزا بر خلاف تیمور، روحیه اقتدارگرایی نداشت. به همین علت، امور کشور زیر سلطه شاهزاده های تیموری و با مشاوره گوهرشاد آغا انجام می گرفت. بانو از چنان منزلتی در دربار برخوردار بود که شفاعت خطا کاران را در پیشگاه سلاطین می کرد. هم چنین بانو پی در پی تلاش کرد پس از مرگ شاه رخ، علاءالدوله جانشین شاه باشد. این در حالی بود که عموی علاءالدوله به نام الغ بیگ در قید حیات بود. چون شاه رخ دار فانی را وداع گفت، علاءالدوله تصمیم گرفت عموی خود را به عنوان جانشین بپذیرد و با او بیعت کند اما در همین هنگام، فتنه ای علیه گوهرشاد آغا شکل گرفت که منجر شد بانو و دیگر ترخانیان به دستور نوه دیگر بانو به نام عبداللطیف دستگیر شوند. خبر به گوش علاءالدوله چون رسید، وی پرچم استقلال برافراشت و دستور آزادی گوهرشاد آغا و دیگر اسیران ترخانی را داد. بانو گوهرشاد آغا در هشتاد و یک سالگی به دستور سلطان ابوسعید، برادرزاده شاه رخ، به قتل رسید اما نامش به یادگار باقی ماند.

سرگذشت پرفروغ تحصیل دختران

نگاهی به کتاب خاطرات بنیان گذار اولین مدرسه دخترانه مشهد

در میان زنان موفق و اثرگذار ایرانی، کمتر کسی را می توان یافت که زندگی خود را با جزئیات فراوان و در بستر جریان های اجتماعی و سیاسی زمانه اش روایت کرده باشد، اما عزیزالملوک آذرخشی، مؤسس نخستین دبستان دخترانه شهر مشهد، در کتاب «سرگذشت ما» نه تنها روایتگر داستان پرفراز و نشیب زندگی خود شده است بلکه به اوضاع فرهنگی و اجتماعی دوره حیات خود نیز نگاهی تیزبین دارد. در حقیقت، کتاب او منبعی مهم برای درک و دریافت شرایط زندگی زنان، و روایتگر بخشی از تاریخ نانوشته و نقش نادیده گرفته شده آن ها در فعالیت های اجتماعی و فرهنگی است. بخش هایی از این کتاب به این علت که به جزئیاتی فراوان و جالب درباره خانه های قدیمی و روابط صمیمانه زنان سنتی ایران می پردازد، رنگ و بوی داستان های قدیمی را به خود می گیرد. نکته مهم این است که نویسنده شاهد بسیاری از رویدادهای مهم و به روایت و تحلیل آن پرداخته است. سرگذشت تأسیس دبستان فروغ مشهد با همه جزئیات تاریخی اش را می توانید در این کتاب بخوانید.

سرگذشت ما، فروغ زندگی
حرکت در تندباد اجتماعی

- نویسنده: عزیزالملوک آذرخشی (شیبانی)
- نشر: نامک
- تعداد صفحه: ۶۸۵